

Avtorica: **Marija Hribar**

Osnovna šola Gorenje Otave (1931–1962), 2. del

Druga svetovna vojna je otavsko šolo popolnoma opustošila, saj sta bila učitelja ubita, šola požgana, z njo pa tudi učni pripomočki ter šolarska in učiteljska knjižnica. Otavci so bili ob koncu vojne znova na začetku, obnoviti so morali šolo, poiskati učitelja. Šola je bila uradno ukinjena s 1. majem 1963.

Tedanji učitelj **Roman Črnič** je zapisal, da se je pouk začel 3. decembra 1945 v zasilnem zasebnem prostoru. Vpisanih je bilo 47 učencev, razdeljenih v dva oddelka, dopoldanskega za IV., V. in VI. razred ter popoldanskega za I., II. in III. razred, VII. in VIII. razreda ni bilo, ker so bili vsi učenci, ki bi prišli v pošte, že prestari. Prvo šolsko leto po drugi svetovni vojni se je končalo 26. junija 1946, izdanih je bilo 43 spričeval. Iz navedbe obdaritev je razvidno veliko pomanjkanje; 15 otrok je dobilo čevlje, 32 otrok sladkor po 25 dag, štirje pa šolske potrebščine.

Obnova požgane šolske stavbe

Roman Črnič je v šolski kroniki navedel, »da je bilo šolsko poslopje požgano v mesecu marcu 1943 od edinic NOV, ker je bilo preurejeno v bunker in je bila nevarnost, da se fašistična posadka stalno naseli v poslopju«. **Jože Zalar** v Kroniki Otavcev zapiše, da so od požgane šole ostale le gole stene. Ljudje so sami, z udarniškim delom, odstranili ruševine in ostanke pogorišča. Les za ostrešje, pode in stavbno pohištvo so posekali v nacionaliziranih gozdovih in ga speljali na parno žago ter ga uskladiščili. Dobili so 200.000 din kredita in s tem nabavili apno, zidno in strešno opeko. Dela so vodili sami. Zidarska mojstra sta bila Alojzij Mesar, ki je delal že pri gradnji nove šole, ter Ivan Židanek, pomagal jima je tudi Franc Mahne z Župenega, mizarska dela je opravil Ivan Korošec iz Begunj, stavba je dobila tudi novo fasado. 29. septembra 1947 se je v obnovljeni šoli začel pouk. V šolskem letu 1948/49 so obnovili šolski vrt, ljudje so darovali tudi les za postavitev šolske ograje, vendar je niso dokončali, ker niso imeli žeblicev. V šolsko stanovanje so postavili peč in štedilnik. V naslednjem šolskem letu so dokončali 230 metrov dolgo ograjo, dobili so deset mizic in 20 stolčkov. Učitelj Stritih je naredil in pred šolo postavil leseno senčno uto. V šolskem letu 1953/54 so se razveselili

omare, v katero so namestili učiteljsko in šolarsko knjižnico. Za praznik republike so dobili šolski radio. Po večletnih prizadevanjih so v šolskem letu 1958/59 vendarle prebelili stene, prepleskali okna in vrata, pridobili so tudi diaporojektor.

Govornik Otavcev Jože Zalar, odkritje spominske plošče, posvečene ubitima učiteljema, na obnovljeni šoli, Gorenje Otave, 17. maj 1953, Zgodovinski arhiv Ljubljana (ZAL)

Govornik, učitelj Stanko Stritih, odkritje plošče, Gorenje Otave, 17. maj 1953 (ZAL)

Povojni učitelji in učenci

Ker je bil septembra 1946 učitelj Roman Črnič premeščen, so se za njim imena učiteljev kar vrstila. Najprej je za učiteljico prišla **Gabrijela Weber**, vendar le do novembra 1946, saj je takoj zaprosila za premestitev, potem **Andrej Glavač**, v šolski

kroniki označen kot začetnik, bolehen in premlad za tako težko delovno mesto, zato je bil marca 1947 premeščen v Cerknico, za njim je bil imenovan učitelj Mirko Dujc, nato Peter Kompoš; kljub imenovanju nobeden ni prišel do Otav. 1. maja 1947 je od Svetega Vida prišel učitelj **Stanko Stritih** in ostal med Otavci do ukinitve šole. **Janez Koščak** s Pikovnika, rojen 1941, je v intervjuju za Slivniške poglede povedal: »Tako po koncu vojne sta bila dva učitelja, približno kakšno leto, nato samo eden. Ko sem začel hoditi v šolo in ko sem končal, skozi je bil učitelj Stanko Stritih. Doma je bil iz vasi Križe blizu Jesenic. Učitelj je tudi stanoval v šoli. Imel je ženo in dva otroka. Bil je samo en učitelj za vse razrede. Eni so hodili dopoldne, drugi popoldne. Zjutraj od osmih do enajstih, popoldne od enih do štirih. Poleti sem hodil peš, pozimi pa s smučkami. Dobil sem jih od ene tete, so bile predolge zame, velike so bile čez dva metra, niti zaviti nisem mogel z njimi. Dosti otrok je bilo; cela rajda. Od Pikovnika jaz in tri sestre, z Župenega, iz Otav, Dolenjih Otav, od Katerna, iz Stražišča, Zibovnika.« Učitelj Černič med vzroke za izostanek od pouka navede sneg, mraz, slabo obutev in obleko ter nujno delo na polju, učitelj Stritih pa, da se je v šolskem letu 1948/49 obisk pouka zelo izboljšal zaradi odloka o kaznovanju oseb, ki ne pošiljajo otrok v šolo.

je težko dobiti. Za računstvo v I. razredu sem izdelal sam računal z dvema vasicama po 10 hiš, na katere smo natikali zastave. Imeli smo še stare učne knjige.« V šolskem letu 1955/56 je pouk potekal »po posebnih učnih načrtih za I. in III. razred. Dopoldanska skupina od IV. do VIII. razreda je imela skupen pouk pri zgodovini, zemljepisu in prirodopisu, manj pri slovenskem jeziku. Popolnoma ločen je bil pouk za vsako podskupino pri računstvu in srb. hrv. jeziku. Za dopoldansko skupino je bilo treba sestaviti učni program iz učne snovi V. do VIII. razreda, v glavnem pa teče pouk dopoldanske skupine v letnih kolobarjih, deloma pa tudi koncentrično.« Trije učenci so bili naročeni na Cicibana, osem na Pionirski list, šola je imela naročene knjige iz zbirke Čebelica in Sinji galeb. Otroci so si radi izposojali knjige iz šolske knjižnice.

Šolska kuhinja

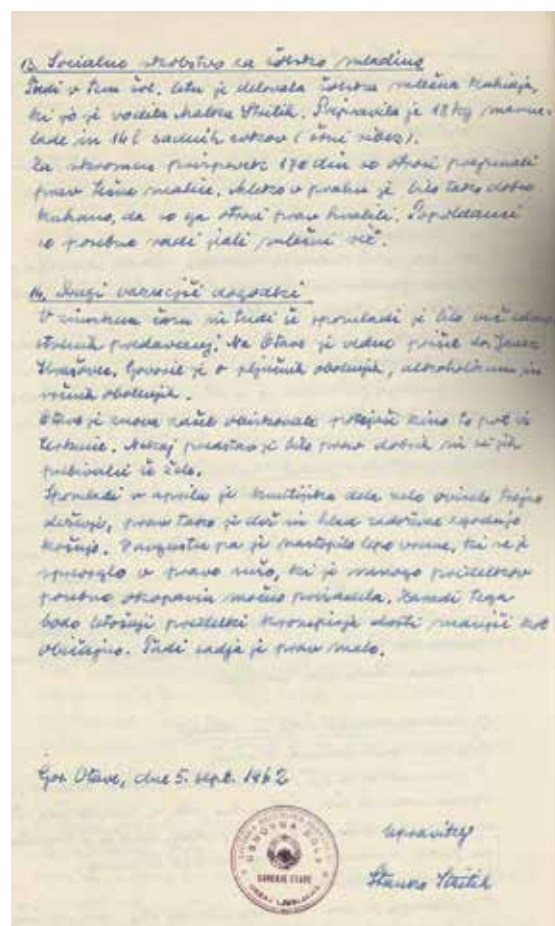
Šolska kuhinja je začela delovati 3. februarja 1948, v njej je kuhala Ivana Korošec iz Gorenjih Otav, za njo Jožefa Purkart, ki je bila tudi šolska čistilka. Kruh so dobivali iz Cerknice, denar za kuharico je bil zbran s prispevki staršev, ostale stroške je kril ObLO (Občinski ljudski odbor). Janez Koščak se spominja: »Malico nam je Malčkova Pepa nosila notri. Kar se spomnim, kakav je bil, kakšen sir s konzerve, pa mleti oreščki.

Šolsko leto	Število vpisanih učencev
1945/46	47
1946/47	42
1947/48	47
1948/49	45
1949/50	37
1950/51	35
1951/52	34
1952/53	23
1953/54	29
1954/55	30
1955/56	30
1956/57	24
1957/58	23
1958/59	22
1959/60	21
1960/61	27
1961/62	23

Vir: Šolska kronika OŠ Gor. Otave (1945–1962)

Naslovna stran kronike (ZAL)

Zadnja stran kronike, ki jo je pisal Stanko Stritih. (ZAL)

Učni načrti, knjige, mladinski tisk

Stritih je v kroniko za šolsko leto 1953/54 zabeležil, da je bil spremenjen učni načrt, predvsem pri zemljepisu, zgodovini in prirodopisu, ker je bila snov pretežka. »Za boljše uspehe pa bodo potrebna še mnoga učila, ki jih je malo, in še ta

To je bilo od UNRRE. Je prišlo kot pomoč.« V šolskem letu 1959/60 je kuhala upraviteljeva žena Malka Stritih. V zadnjem šolskem letu v otavski šoli je pripravila 18 kg marmelade in 14 l soka iz črnega ribeza. Učenci popoldanci so posebno radi jedli mlečni riž.

Šolska praznovanja, ekskurzije in izleti

Praznovali so začetek pouka v septembru in konec v juniju, 29. november, novoletno jelko, Prešernov dan, dan žena, 27. april, 1. maj. Za novoletno jelko so v šolskem letu 1950/51 prejeli 60 metrov blaga, 20 robcev in 50 rut za najrevnejše učence. Nekaj je dobil vsak otrok. Po nižjih cenah so bili nakazani trije pari otroških čevljev. Dobil so tudi štiri komplete hlač in suknjičev.

Šola se je dejavno vključila v slovesnosti ob odprtju več cest, elektrifikaciji vasi in ostalih pomembnih dogodkih na Otavskem. Učenci so se kljub težkim gmotnim razmeram vsako leto odpravili na šolski izlet, če ni kazalo drugače, pa v okolico šole. V šolskem letu 1947/48 so šli na Krim, učitelj je zapisal: »Po mučni hoji smo uživali krasen razgled po vsej okolici, posebno še nad Ljubljano in Ljubljanskim barjem.« V naslednjem letu so bili v Postojni in Postojnski jami. Vožnja, ogled jame in kosilo so bili za učence brezplačni, saj je denar prispeval AFŽ iz Otav. Spomladanski zbor pionirjev so obeležili s pohodom na Špičko. V šolskem letu 1950/51 so si v Ljubljani ogledali trg, grad in panoramo, muzej, Tivoli, nebotičnik ter mestno vrvenje. 1. maja 1953 je bil skupen izlet vseh šolarjev na Vinji vrh, od tam so šli na Pokojišče, kjer je bila proslava. Domov so se vrnili po novi gozdni cesti v Kožlješkem grabnu. Maja 1954 je bil za pozdrav pomladi organiziran izlet na Gradišče na Slivnici. Odšli so tudi na Cerknško jezero, saj večina otrok še ni bila nikoli na njem in ni še nikoli videla toliko vode. Spotoma so si ogledali tudi lesno-industrijski obrat KZ Begunje. V naslednjih letih so sledili izleti v Postojno, v Ljubljani so si ogledali lovsko razstavo, v Opatijo, Reko, Zagreb. 3. decembra 1956 so se z vozom peljali na rent-

genski pregled v Cerknico, kar so šteli za izlet. Leta 1959 so šli na Rakitno, kjer je bilo športno tekmovanje, naslednje leto v Postojnsko jamo in Predjamo. Maja 1961 so si poleg garnizona na Blokah spotoma ogledali še tovarno Brest v Cerknici, junija so bili v Rakovem Škocjanu, avgusta so šli samo dopoldanski otroci na dvodnevni izlet Opatija–Reka–Zagreb–Ljubljana. Glavna cilja sta bila morje in zagrebški živalski vrt. Aprila 1962 so si ogledali Cerknško jezero do Zadnjega kraja, maja Loško dolino, loški grad, muzej NOB, Kovinoplastiko in Ulako, junija so si v Ljubljani ogledali živalski vrt, se pozabavali na otroškem igrišču v Tivoliju ter se z vlakom vrnili domov.

Kmetijstvo, pogozdovanje, šolska zadruga Mladika

Tudi v času po vojni so učenci pogozdovali. Novembra 1949 so v državnem gozdu pri Fužini ter aprila 1950 v Žaginem bregu posadili 1700 sadik črnega bora. Za okrepčilo so

učenke ob zaključku skuhale sladek lipov čaj. V šolskem letu 1953/54 so od državnega zavoda za selekcijo semen za namen popularizacije prejeli nekaj travnih semen, nekaj vrst detelje in krmni ohrovt. Šolarji so prelopatili del šolskega zemljišča in posejali semena. V naslednjem šolskem letu so uspešno cepili tri divjake, precepljena je bila ena jablana, drevesnica KZ Cerknica je v ta namen dala cepiče koks oranžne venete. Otroci so posadili tudi okrog 30 potaknjencev črnega ribeza. Nekaj ukoreninjenih cepičev so razdelili med ljudi. Šolska zadruga Mladika je bila ustanovljena 4. aprila 1960, vanjo se je vpisalo 15 učencev. Posadili so 15 grmičev črnega ribeza, gojili janež, kamilice, rdeči korenček in čebulo. Skrbeli so tudi za cvetličnjak pred šolo in za sobne rastline. V šolskem letu 1960/61 je Mladika za svoje delo prejela denarno nagrado. Šolarji so pogozdovali v Občini in na Praproščem. Na njivi so en meter širok pas zasejali z različnimi travami in deteljami.

Ukinitiv otavske šole

V maju 1962 je posebna komisija ugotavljala stanje na vseh enooddelčnih šolah. V Otavah so ugotovili, da je šola v redu, učencev ne premalo, uspeh zadovoljiv. Dokončno

pa so kljub temu ugotovili, da bo šola ukinjena. Učitelj Stritih je zapisal: »3. septembra 1962 je bil sestanek upraviteljev in predsednikov šolskih odborov. Naš šolski odbor je zastopal Meden Anton, ki se je odločno boril proti ukinitvi. Sam sem v tem boju popustil, ker se zavedam, da nekatere od teh šol res ne delujejo zadovoljivo, pa vendar sem menil, da bi bilo vendar mogoče najti ustreznejšo rešitev. Šole so v teh krajih vendar

nekaj pomenile. Del inventarja je že odpeljal upravnik osnovne šole v Begunjah. Avtobus vozi otroke v Begunje, sam pa poučujem v Cerknici.«

Na podlagi Zakona osnovni šoli, Uradni list LRS št. 32/59, ter odločbe o reorganizaciji mreže osnovnih šol na območju občine Cerknica, ki je začela veljati od dneva objave v Glasniku, uporabljala pa se je od 1. maja 1963, je bila otavska šola dokončno ukinjena.

Viri in literatura:

1. Černič, R.: Šolski okoliš ..., rokopis, 1. julij 1946, Zgodovinski arhiv Ljubljana
2. Gena Drašler, ustno, marec 2023
3. Koščak, J.: Janez Koščak (intervjuvala M. Hribar), v: Slivniški pogledi, februar 2020, št. 60, str. 4–6
4. Odločba o reorganizaciji mreže osnovnih šol na območju občine Cerknica, v: Glas Notranjske, oktober 1963, št. 9, str. 4
5. Šolska kronika Gor. Otave, 1946–1962, rokopis Stanka Stritih, Zgodovinski arhiv Ljubljana
6. Zalar, J.: Kronika Otavcev, neobjavljen tipkopis, 30. maj 1973

Današnji pogled na nekdanjo otavsko šolo (F: MH)